liga förklaringar finns till dessa differenser. Medelvårdtiden beträffande de på sjukhus intagna är i fråga om hela materialet 15,8 dagar, längst i Norge, kortast i Sverige.

Olika färdsätt

Cykelolyckorna visar sig alltjämt spela en stor roll i samtliga skandinaviska länder. I stort sett utgör de 1/3 av samtliga fall. Motorcyklarna ger nära 1/5 av trafikolyckorna och bilskadorna en lika stor anpart. I Danmark har man den lägsta bilskadefrekvensen med drygt 13 %. USA står även här på toppen i det att 75 % av trafikdödsfallen hänför sig till bilarna medan motsvarande siffra i Sverige är knappt 22 %. 1/3 av trafikdödsfallen drabbar fotgängare.

Relation färdsätt — skadelokalisation

Det visar sig att nära 2/3 av samtliga skadade vid bilolyckor fått sina skador i skallen. Hälften av alla fotgängare som drabbas har skallskador, 41 % av motorcykel-, 51 % av moped- och 43 % av cykelolyckorna.

Som väntat drabbas de övre extremiteterna mest vid motorcykel- och mopedolyckor (cirka 1/3); hälften av motorcyklisterna får sina skador i benen. Detsamma gäller även fotgängarna vid 43 % av samtliga fotgängarnas skador.

Inom de skilda åldersgrupperna visar sig cykelskadorna dominera med nära 2/3 bland 7—14 års barn, medan 39 % av alla motorcykelolyckor drabbar ungdom mellan 15—20 år. Inom de högre åldersgrupperna kommer cykeln åter att dominera.

Trafiksjukdomens ekonomiska konsekvenser

Presentationen av detta omfattande skademateriał från de skandinaviska trafikområdena avslutas med en socialekonomisk kalkyl över trafiksjukdomens konsekvenser. Man kan anta att vi i Sverige har omkring 35.000 personskador per år och därtill sannolikt cirka 150.000 trafikskador utan personskador. I England har man uppskattat förlusten vid varje trafikolycksfall till omkring 7.500 svenska kronor. Även om denna kostnad för Skandinaviens del halveras skulle med en sådan beräkning f. n. kostnaderna t. ex. i Sverige kunna beräknas till omkring 560 miljoner kronor årligen på grund av trafikskador och då Sverige representerar ungefär en tredjedel av invånarantalet i Skandinavien skulle man kunna beräkna trafikskadefallens ekonomiska konsekvenser i Skandinavien till över 1½ miljard svenska kronor årligen.

Redogörelse för behandlingen i riksdagen av vissa anslagskrav i årets statsverksproposition

I denna tidnings februarinummer redovisades delar av den just framlagda statsverkspropositionen i vad avsågs anslag av socialmedicinskt intresse. Riksdagsarbetet våren 1957 är nu avslutat och ur riksdagstrycket har vi gjort ett litet axplock ur behandlingen av vissa av de ifrågavarande anslagsäskandena.

SOCIALDEPARTEMENTET

Mödrahjälp

I propositionen begärdes anslag å 4.500.000 kronor för budgetåret 1957/58. Familjeberedningen hade i sin promemoria hösten 1956 framlagt förslag till genomgripande förändringar av mödrahjälpen. Remissbehandlingen av förslaget utvisade att delade meningar rådde och departementschefen ansåg att ytterligare utredning krävdes, varför han föreslog oförändrat anslag. Motioner inlämnades till riksdagen med yrkanden att mödrahjälpen skulle inordnas under sjukförsäkringen, att mödrahjälpsnämnderna skulle avskaffas m. m. Riksdagen biföll dock utskottets hemställan om anslag å 4.500.000 kronor till mödrahjälp och 140.000 kronor till mödrahjälpsnämndernas verksamhet.

Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor

Förslaget till riksdagen innebar hemställan att anslag finge utgå till avlönande av högst 3.400 heltidsanställda eller däremot svarande

antal deltidsanställda hemvårdarinnor samt att ett förslagsanslag av 3.650.000 kronor måtte anvisas för budgetåret 1957/58. Statsbidraget per hemvårdarinna skulle vidare höjas från 1.400 till 1.700 kronor. I riksdagen väcktes ej mindre än sex motioner i denna fråga. I ett par motioner hemställdes om avslag till bidragshöjningen, i ett par andra hemställdes om höjning av statsbidraget till 2.000 kronor. Motionerna avslogs emellertid och båda kamrarna biföll utskottets hemställan i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård

I statsverkspropositionen hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för ändamålet anvisa ett reservationsanslag av 4.220.000 kronor för budgetåret 1957/58. Förslaget innebar bl. a. att bidraget till förskolorna skulle höjas med 20 %. Till försöksverksamhet rörande daghem m. m. föreslogs ett reservationsanslag av 100.000 kronor. I en inom andra kammaren väckt motion hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att bidraget till förskolorna skulle uppräknas med 40 % och att anslaget till följd härav skulle höjas till 4.680.000 kronor. En annan motion innehöll förslag om inrättande av en rådgivande nämnd. Utskottet hemställde att riksdagen måtte avslå motionerna samt anvisa det begärda reservationsanslaget å 4.220.000 kronor och hade i motiveringen bl. a. anfört:

> Såsom föredraganden anfört är det en allmän uppfattning att den halvöppna barnavården bör ytterligare utbyggas. Däremot går åsikterna isär när det gäller riktlinjerna för den fortsatta utbyggnaden. Utskottet anser därefter att en försöksverksamhet med det av föredraganden angivna syftet att genom praktiska försök finna nya verksamhetsformer otvivelaktigt har en viktig uppgift att fylla. På grund härav tillstyrker utskottet att en sådan försöksverksamhet igångsättes. Av skäl som föredraganden anfört avstyrker utskottet däremot förslaget i motionen om inrättande av en rådgivande nämnd för att biträda socialstyrelsen vid försöksverksamheten.

Reservationer i olika riktningar avgavs. Riksdagen biföll utskottets förslag om anslag å resp. 4.220.000 och 100.000 kronor till driften av anstalter för halvöppen barnavård och till försöksverksamhet rörande daghem.

Bidrag till sjukkassor m. m.

I statsverkspropositionen äskades anslag å 265 milj. kronor. Inom riksdagen hade två motioner väckts, den ena innebärande förslag om ändring av förordningen om prisnedsättning av läkemedel så att karensbeloppet fr. o. m. den 1 juli 1957 komme att utgöra 5 kronor i stället som för närvarande 3 kronor, den andra utmynnande i att anslaget borde nedsättas med 10 milj. kronor. Riksdagen beviljade emellertid det av utskottet begärda anslaget å 265 milj. kronor. (Sedermera har som bekant en utredning tillsatts för revidering av förordningen om de fria läkemedlen.)

Allmänna barnbidragen

I statsverkspropositionen hade föreslagits ett anslag av 632 milj. kronor, innebärande att barnbidragen skulle kunna höjas till 400 kronor per barn från den 1 januari 1958. Till riksdagen hade inlämnats sex motioner i frågan. I dessa återfanns olika förslag: indexreglering av barnbidragen, införande av det höjda bidraget redan från den 1 juli 1957, slopande av barnbidrag till första barnet samt höjning av bidraget till 650 kronor per år från och med andra barnet. En livlig debatt förekom i båda kamrarna. Riksdagen biföll dock förslaget i statsverkspropositionen.

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

Karolinska sjukhuset

För att tillgodose det mest trängande behovet av förstärkning av strålskyddsverksamheten i avbidan på ställningstagande till strålskyddskommitténs förslag beräknades i statsverkspropositionen medel för 10 nya extra tjänster vid radiofysiska institutionen. I övrigt föreslogs en utökning av personalen med 36 tjänster, varav tio för läkare och 26 för personal. Av den av departementschefen föreslagna anslagsökningen, 3.857.000 kr, hänförde sig cirka 3.184.000 kr till rent automatiska förändringar på grund av höjningen av det rörliga tillägget m. m. Inrättandet av de för sjukhuset begärda nya läkartjänsterna utgjorde till en viss del en konsekvens av tidigare av riksdagen fattade beslut. Övriga förslag till personalförstärkningar syntes statsutskottet väl underbyggda och tillstyrktes.

Utskottets hemställan bifölls i båda kamrarna.

Serafimerlasarettet

Kungl. Maj:ts förslag innebar bl. a. följande personalförstärkningar: en biträdande överlä-

kare i Ce 30 samt en förste underläkare vid vardera medicinska och kirurgiska klinikerna. Samtliga föreslagna läkartjänster var en följd av de av riksdagen godkända propositionerna 212/1954 och 132/1956. Även behovet av övriga av departementschefen föreslagna nya befattningar syntes statsutskottet väl motiverat, varför ett yrkande om mindre personalökning än den av Kungl. Maj:t begärda avstyrktes.

Riksdagen biföll statsutskottets hemställan.

Akademiska sjukhuset

Statsutskottet fann icke anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Inrättandet av en förste underläkartjänst vid medicinska kliniken utgjorde en konsekvens av riksdagens beslut år 1954 rörande ny medicinsk studieordning. Också behovet av övriga av departementschefen föreslagna nya tjänster syntes utskottet väl dokumenterat och yrkandet i motionerna I: 202 och II: 221 om mindre personalökning avstyrktes.

Utskottets förslag bifölls i båda kamrarna.

INRIKESDEPARTEMENTET

Statens sinnessjukhus: Avlöningar

Kungl. Maj:ts av statsutskottet tillstyrkta förslag innebar att netto 418 tjänster inrättas, varav 14 läkartjänster, 19 befattningar för kontorspersonal och 360 för sjukvårdspersonal. Av de nya befattningarna avser 252 tidigare beslutade nya vårdavdelningar m. m., främst Gullberna sjukhus i Karlskrona, som beräknas bli färdigt under budgetåret. 166 tjänster avses som en förstärkning av personalen för befintliga vårdplatser.

Utskottet fann att departementschefen i stort sett funnit sig böra godtaga medicinalstyrelsens förslag till personaluppsättning vid nya anstalter, medan styrelsens krav på förstärkningar för befintliga vårdplatser avsevärt beskurits. Ändock är det med tillfredsställelse utskottet konstaterar, att förslagen i stort sett motsvarar de intentioner åt vilka utskottet gav uttryck i sitt föregående år avgivna utlåtande i ämnet.

Utskottet ansåg sig icke kunna biträda förevarande motioner i vidare mån än att utskottet förväntar att Kungl. Maj:t i största möjliga utsträckning beaktar motionärernas förevarande yrkanden vid framläggande av förslag till nästa års riksdag i fråga om den fortsatta utbyggnaden av personalorganisationen.

Statens sinnessjukhus: Omkostnader

Av den av medicinalstyrelsen begärda ökningen av anslaget 6.910.000 kr, tillstyrkte departementschefen 5.070.000 kr.

Skillnaden hänför sig i det väsentliga till delposterna Inventarier och Utspisning. I motioner har yrkats, att kostpriset vid de 10 undersökta sjukhusen och vid övriga sjukhus beräknats till i genomsnitt 2 kronor 50 öre respektive 2 kronor 30 öre mot av departementschefen föreslagna 2: 40 resp. 2: 20. Därjämte har i kostförbättrande syfte, hemställts om en ytterligare utökad inventarieanskaffning.

Utskottet fann de till grund för nu redovisade yrkanden liggande skälen i huvudsak bärande.

Vad särskilt angår kosten är enligt utskottets mening disproportionen mellan dagskostnaden vid de statliga sinnessjukhusen och motsvarande kostnad vid kroppssjukhusen fortfarande alltför stor. För att sinnessjukvården skall erhålla en med kroppssjukhusen likvärdig koststandard synes i första hand en upprustning av maskin- och inventariebeståndet böra åstadkommas. En sådan upprustning skulle samtidigt innebära ökade möjligheter till en rationellare och därmed mindre personalkrävande tillredning och tillagning.

Om utskottet sålunda allmänt sett ställer sig positivt till här förevarande motionsyrkanden finner sig statsutskottet ändock icke heller i detta sammanhang böra i vidare mån biträda motionerna, än att utskottet — med godtagande av departementschefens förslag som ett steg mot ytterligare förbättring av standarden — uttalar en förväntan, att de synpunkter utskottet ovan anfört särskilt beaktas vid bedömandet av medelsbehovet för budgetåret 1958/59.

Utskottets förslag bifölls i båda kamrarna. Anslag beviljades sålunda å 117 milj. kronor till avlöningar och å 46.545.000 kronor till omkostnader i enlighet med departementschefens förslag.

Abortförebyggande åtgärder

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen ett förslagsanslag av 284.000 kronor. I en motion hade hemställts om ökning av anslaget till 340.000 kronor. Utskottet föreslog emellertid riksdagen att följa Kungl. Maj:ts förslag, vilket även blev riksdagens beslut. I diskussionen hävdades från utskottets sida att dess intresse för en utbyggnad av abortprofylaxen vore starkt positivt. Med hänsyn till att familjerådgivningskommittén väntas komma med förslag även rörande den abortförebyggande rådgivningsverksamheten och departementschefen förordat en höjning av de s. k. kuratorsmedlen avslogs motionens höjningsäskanden.